

Lapuan hiippakunta

Seurakuntien yhteistyösuntien kartoitushankeen loppuraportti

12.05.2014 Olavi Vuori

Johdanto

Sain kesällä 2013 Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulilta kutsun suorittaa hiippakunnan seurakunnissa yhteistyösuuntien kartoituksen liittyen tekeillä olevaan seurakuntarakennemuutostukseen. Runsaan puolen vuoden aikana lokakuusta huhtikuuhun olen vierailut kaikissa hiippakuntamme seurakunnissa. Lisäksi hankkeeseen halusivat osallistua myös Hankasalmen ja Joutsan seurakunnat naapurihiippakunnista.

Tehtävä on ollut hyvin mielenkiintoinen ja antoisa. Olen saanut hyvän läpileikkauksen hiippakuntamme seurakuntien tilanteesta. Samalla on muodostunut kuva siitä, mitä seurakunnissa ajatellaan uudesta rakennemallista.

Kartoituksen tuloksena ei ole mahdollista – eikä ollut tarkoituskaan – esittää tarkkaa suunnitelmaa siitä, kuinka tulevat seurakuntayhtymät muodostettaisiin. Seurakunnan keskeisten päättäjien kykyä muodostaa kantaa tuleviin yhteistyöalueiden kokoonpanoon on haitannut yleinen epävarmuus, joka kumpuaa niin kirkkoa kuin koko yhteiskuntaakin koskevista muutospaineista.

Tämän hankkeen ehkä suurin arvo on siinä, että se viestitti seurakunnille hiippakuntamme tuomiokapitulin halua kuunnella ja tukea seurakuntia edessä oleviin muutoksiin valmistauduttaessa. Aikaisemmat kokemukset ovat osoittaneet, että kuulluksi tuleminen auttaa sopeutumaan myös sellaisiin muutoksiin, joissa kaikki omat toiveet eivät toteudu.

Hyvin monissa keskusteluissa tuli korostetusti esille huoli seurakunnan perustehtävän toteutumisesta muutosten keskellä. Seurakunnissa halutaan pitää seurakuntalainen ja hengellinen työ kaiken keskuksessa. Hallintorakenteiden tehtävänä on vain mahdollistaa tämän toteutuminen.

Tuomiokapitulin päätös kartoitushankkeen käynnistämisestä

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli päätti kokouksessaan 19.06.2013 käynnistää kaikissa hiippakunnan seurakunnissa seurakuntarakennetta koskevan selvityshankkeen. Hanke liittyy kirkolliskokouksen käsittelyssä olevaan seurakuntarakennemuutostukseen.

Kirkkohallituksen esityksen mukaisesti kaikki kirkon seurakunnat tulevat kuulumaan seurakuntayhtymiin. Yhtymien tarkoituksena on olla kevyitä palveluorganisaatioita, jotka mahdollistavat seurakuntayön siihen kuuluvissa seurakunnissa. Yhtymän hoitamiin tukitehtäviin kuuluvat mm. taloudenhoito, hallinto, kiinteistöt, henkilöstöhallinto ja viestintä. Tehtävien jaosta

paikallisseurakuntien ja yhtymän kesken päätetään tarkemmin yhtymän perussäännössä.

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli päätti käynnistää hankkeen, jonka tavoitteena on tukea seurakuntia yhtymien muodostamisessa. Hankkeen puitteissa päätettiin kartoittaa seurakuntien yhteistyösuuntia tulevaa seurakuntayhtymä- tai muuta yhteistyömallia varten. Konsultiksi tähän tehtävään tuomiokapituli kutsui työyhteisökonsultti Olavi Vuoren.

Hankkeen tavoitteeksi asetettiin yhdessä seurakuntien päättäjien ja lääninrovastien kanssa hahmotella, millaisia vaihtoehtoisia seurakuntayhtymiä Lapuan hiippakunnan alueella voisi perustaa. Konsultin tehtäväksi annettiin käynnistää asiaa koskevat neuvottelut seurakunnissa. Eri tahoja kuultuaan hänen tuli laatia kokonaisarvio seurakuntien tilanteesta Lapuan hiippakunnassa.

Päätöksen perusteluissa todetaan, että kokemus aiemmista seurakuntaliitoksista osoittaa, että valmisteluun on syytä lähteä ajoissa. Rakennemuutokset ovat hallintokulttuurien ja luottamuksellisen yhteistoiminnan näkökulmasta osoittautuneet vaativiksi ja aikaa vaativiksi prosesseiksi. Myös seurakuntien heikentyvä taloustilanne osaltaan lisää seurakuntien tarvetta tutkia rakennemuutoksen mahdollisuuksia. Vaikka tulevan mallin yksityiskohdat eivät kartoituksen kuluessa vielä ole tiedossa, eikä voida olla varmoja sen toteutumisesta, nähtiin perustelluksi aloittaa seurakuntien välisen yhteistyön luottamus pohjan rakentaminen ja yhtymän seurakuntien liitossuuntien selvittely jo tässä vaiheessa. Hyvän selvitystyön pohjalta olisi mahdollista päivittää suunnitelmat vastaamaan aikanaan hyväksyttävää yhtymämallia.

Lääninrovastit esittivät toiveenaan, että tuomiokapituli ottaisi hankkeessa selkeän seurakuntia ohjaavan roolin. Lapuan hiippakunnan seurakunnissa todettiin oleva valmiutta ja kiinnostusta käydä niiden omaan tulevaisuuteen liittyviä neuvotteluja. Koettiin, että olisi virhe jäädä odottamaan kirkolliskokouksen lopullisia päätöksiä ja käynnistää hanke vasta sen jälkeen. Kokenut konsultti kykenisi toteuttamaan selvitystyön siten, että sen sisältö on päivitettävissä vastaamaan tulevan mallin yksityiskohtia.

Hankkeen etenemistä tukemaan perustettiin ohjausryhmä, johon kuuluvat lääninrovastit, lakimiesasessori, tuomiokapitulin talouspäällikkö ja hiippakuntadekaani.

Hankesuunnitelman mukaan varsinaisille seurakunnissa tapahtuville neuvotteluille varattiin aikaa lokakuusta 2013 huhtikuulle 2014. Neuvottelukierros päätettiin aloittaa Keski-Suomen rovastikutien seurakunnista ja edetä sitten Parkanon, Kauhajoen, Järvi-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan rovastikutien seurakuntien kautta Isonkyrön rovastikunnan seurakuntiin. Ohjausryhmän suunniteltiin kokoontuvan hankkeen aikana joka toinen tai kolmas kuukausi.

Hankkeen kuluessa kirkkohallituksen esitys uudeksi seurakuntarakenteeksi

on ollut piispainkokouksen käsittelyssä kahteen kertaan. Piispainkokouksen evästyksen mukaan mm. yhtymärovastin asemaa halutaan vahvistaa. Rakennemuutoksen mahdollistava lakiesitys, jossa piispainkokouksen linjaukset oli huomioitu, lähetettiin lausuntokierrokselle eri tahoille. Lapuan hiippakunnan osalta lausunnon antoivat tuomiokapitulin lisäksi Seinäjoen ja Teuvan seurakunnat. Kartoitushankkeen käynnistämisen jälkeen myös yhteiskunnan puolella on tapahtunut uusia linjauksia, jotka tulevat vaikuttamaan seurakuntarakenteisiin. Sote-uudistus sai uuden suunnan hallituksen ja opposition päätettyä antaa sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuun viidelle sote-alueelle. Hallitus veti myös takaisin aloitteensa kuntien pakkoliitoksista.

Lapuan hiippakunnan 46 seurakunnan lisäksi kartoitushankkeeseen halusivat mukaan myös Mikkelin hiippakuntaan kuuluva Joutsan seurakunta ja Kuopion hiippakuntaan kuuluva Hankasalmen seurakunta. Kyseiset tuomiokapitulit antoivat näille seurakunnille luvan osallistua kartoitukseen. Sekä Hankasalmella että Joutsassa yhtenä tulevaisuuden yhteistyösuuntana nähdään Jyväskylän seutu. Molemmilla seurakunnilla on kirkollisia yhteistyökytköksiä Jyväskylään mm. perheneuvonnan ja sairaalasielunhoidon järjestämisessä.

Toteutussuunnitelma

Käytännössä kartoitushanke eteni kaikissa seurakunnissa seuraavan suunnitelman mukaisesti:

- Konsultin yhteydenotto rovastikunnittain seurakuntiin noin 2 kk. ennen suunniteltua neuvottelua päivämäärien sopimiseksi
- Konsultin laatima hanketta taustoittava informaatiokirje lähti seurakuntiin jaettavaksi neuvotteluun tuleville
- Konsultti perehtyi ennakolta kunkin seurakunnan tilanteeseen mm. kotisivujen ja kirkon taloustilastojen välityksellä
- Sovittuna ajankohtana kaksivaiheinen neuvottelu, jossa ensin koolla johtoryhmä aiheena seurakunnan tilanne toiminnan, henkilöstön, talouden ja kiinteistöjen kannalta. Sitten kahvitus ja kirkkoherran pitämä hartaus, jossa vaiheessa kirkkoneuvosto ja työntekijät (tai heidän edustajansa) liittyivät mukaan neuvotteluun, aiheena seurakuntayhtymämallin esittely ja mahdollisista yhteistyösuunnista keskustelu.
- Konsultti laatima muistio keskusteluista lähti tarkistettavaksi seurakuntaan

Hankkeen vastaanotto seurakunnissa

Seurakunnissa on koettu varsin tervetulleena ja viisaana tuomiokapitulin päätös kuulla seurakuntia rakennemuutoksen tässä vaiheessa. Useasta seurakunnasta lähetettiin tästä kiitolliset terveiset tuomiokapitulille. Myös seurakuntayhtymämallin esittely on osoittautunut tarpeelliseksi, koska malli ei

ole ollut kaikille ennestään tuttu. Mallin läpikäyminen on selkeyttänyt mielikuvaa tulevasta mahdollisesta muutoksesta. Tärkeäksi on koettu mahdollisuus kertoa uuteen rakennemalliin kohdistuvat pelot ja epäilyt. Seurakuntarakenneneuvottelujen toteuttamistapa on osoittautunut toimivaksi. Keskeiset toimijat – ja samalla mielipidevaikuttajat – ovat olleet mukana neuvotteluissa. Puhe on ollut avointa ja rehellistä. Rakennemuutoksen tarve tiedostetaan, mutta muutokseen liittyvät pelot aiheuttavat epävarmuutta.

Yleishavaintoja seurakuntien tilanteesta

Toiminnasta

Johtoryhmien kanssa käytiin keskustelu seurakunnan tämänhetkisestä tilanteesta toiminnan, henkilöstön, kiinteistöjen ja talouden näkökulmasta. Yleishavaintona voi todeta, että perustoiminnot seurakunnissa jatkuvat lähes entisellään huolimatta jäsenistön vähenemisestä ja talouden kiristymisestä. Seurakunnat ovat edelleen luonteva osa paikkakuntansa yhteistä elämää. Ne ovat haluttu yhteistyökumppani mm. kunnan ja kolmannen sektorin näkökulmasta. Perusjumalanpalvelusten kävijämäärät ovat useimmissa seurakunnissa laskussa. Samaan aikaan siellä, missä jaksetaan kehittää uudenlaisia erityismessuja, väki on hyvin liikkeellä. Rippikouluikäluokat pienenevät useimmissa seurakunnissa. Vanhusväestön osuus jäsenistössä lisääntyy vauhdilla. Diakoniatyön tarve korostuu mm. korkean työttömyyden seurauksena. Toiminta kylillä hiipuu. Mm. kinkerit on korvattu joissain seurakunnissa muilla kokoontumismuodoilla.

Henkilöstöstä

Seurakuntien henkilöstö on kuormittunutta, koska työntekijämäärää on jouduttu talouden kiristyessä vähentämään. Voimavarat eivät kaikkialla riitä toiminnan kehittämiseen ja uusiin avauksiin. Tosin myönteisiä poikkeuksiakin löytyy useita. Pienissä seurakunnissa on jouduttu turvautumaan osa-aikaisuuksiin ja yhdistelmävirkoihin, joihin on rekrytoitu epäpäteviä työntekijöitä. Särkymävaraa työvoimassa ei juuri ole. Joistain seurakunnista puuttuu vielä henkilöstöstrategia, joka auttaisi suunnitelmallisesti sopeuttamaan työntekijämäärää väheneviin tuloihin. Yleensä henkilöstövähennykset on toteutettu ensisijaisesti tukipalvelujen puolelta ja luonnollisia poistumia hyödyntäen. Kipa-uudistus kuormittaa erityisesti taloushenkilöstöä. Uupumisvaarassa ovat myös monet ikääntyneet työntekijät.

Kiinteistöistä

Kiinteistöt ovat useimmille seurakunnille suuri ongelma. Useissa seurakunnissa on edelleen tarpeettomia ja tuottamattomia kiinteistöjä.

Niistä luopuminen on vaikeaa toisaalta tunnesyistä, toisaalta huonon markkinatilanteen vuoksi. Korjausvelka vanhoissa kiinteistöissä kasvaa. Leirikeskusten käyttöaste on hyvin alhainen. Liiat kiinteistöt ovat suurin ongelma liitosseurakunnissa, joiden hallintaan ovat tulleet kaikkien liittyneiden seurakuntien kiinteistöt. Eräissä seurakunnissa on todettu järkeväksi siirtää toimintoja vuokratiloihin omien tilojen sijasta. Useimmissa seurakunnissa on laadittu kiinteistöstrategia, mutta joistakin se vielä puuttuu.

Seurakuntien taloustilanne vaihtelee ja polarisoituu voimakkaasti. Hiippakunnan alueella vuoden 2012 tuloveroprosentti vaihteli 1,25:stä 2:een, käytössä olevat kassavarat yhdestä päivästä yli 500 päivään. Verotulot jäsentä kohden olivat 180 eurosta yli kolmeensataan euroon jne. Onneksi seurakuntien velkaantuminen on maltillista, suurin osa on velattomia talouksia. Yleishavainto on, että verotulot eivät riitä kattamaan toimintamenoja. Useissa seurakunnissa vuosikate jäi miinukselle ja liikkumavarat on syöty loppuun. Menoja katetaan yhä enemmän metsän ja omaisuuden myynnillä. Kaikissa seurakunnissa menojen sopeuttamista tuloihin on jatkettava määrätietoisesti.

Suhtautuminen uuteen seurakuntarakennemalliin

Useissa seurakunnissa on voimakas itsenäisyystahto. Mieluisin vaihtoehto olisi jatkaa hallinnollisesti itsenäisenä seurakuntana. Vauraimmilla seurakunnilla siihen olisi hyvät edellytykset. Toisaalta muutoksen tarve ymmärretään koko kirkon näkökulmasta.

Seurakuntien päättäjät ja työntekijät näkevät uudessa hallintomallissa sekä mahdollisuuksia että uhkia. Monessa keskustelussa todettiin, että nykyisellä rakenteella ajaudutaan tulevaisuudessa mahdottomuuteen. Uusi rakenne mahdollistaa vahvemman asiantuntemuksen seurakuntien käyttöön esim. kiinteistöasioissa. Myös erityisosaamista vaativissa seurakuntatyön toimintamuodoissa yhtymä voisi tarjota mahdollisuuksia, joita yksityisellä seurakunnalla ei ole. Uudessa mallissa hyvää on yhtymän johtamisjärjestelmän selkiytyminen. Seurakuntaneuvoston puheenjohtajuus jakoi mielipiteet: osa kannatti nykyjärjestelmää, osa oli luottamushenkilöpuheenjohtajuuden kannalla.

Suurimmat uhat koetaan päätösvallan liukumisessa pois omasta seurakunnasta. Toinen askarruttava asia on omaisuuden siirtyminen yhtymälle, jossa yksityisellä seurakunnalla ei ole paljoa sananvaltaa. Isoissa yhtymissä reuna-alueiden toiminnan hiipuminen huolestuttaa. Siellä, missä yhtymän seurakunnat ovat hyvin erikokoisia, pelätään suurten seurakuntien ylivaltaa. Tukitoimien työpaikkojen pelätään siirtyvän ”keskuseurakuntaan”. Keskitämisen edut kyseenalaistetaan: tuleeko säästöjä, ja jos, niin mistä?

Uudessa mallissa nähdään byrokratian kasvamisen vaara. Pysyykö hallinto todella kevyenä? Hupenevatko vähentyvät varat hallintoon ruohonjuuritason työn sijasta? Helposti käy, että suurimman seurakunnan toimintatapa siirretään myös muihin, vaikka niilläkin olisi hyviä työkäytäntöjä yhteisesti

jaettavaksi. Myös seurakuntaidentiteetti on suuren yhtymän osana uhattuna. Pieni on kaunista ja kodikasta, menetetäänkö suuren yhtymän osana läheisyys ja tuttuus? Viekö yhtymä vapaaehtoisten halun sitoutua? Kokemukset kuntayhtymistä ja seurakuntaliitoksista ovat olleet usein negatiivisia. Kipa ja Kirjuri ovat syventäneet seurakuntien muutosvastarintaa. Työntekijät pelkäävät, että työvoiman yhteiskäyttö voi lisätä työmäärää ja matkustelua, jolloin taloudellinen hyöty jää saamatta. Työntekijöiden jaksaminen mietityttää, jos työsuojelun näkökulma unohdetaan.

Yhtymiä perustettaessa huomioitavaa

Neuvotteluissa nostettiin esille näkökohtia, jotka seurakuntien mielestä tulisi ottaa huomioon yhtymiä perustettaessa.

- Henkilöstön on saatava olla mukana muutosprosessissa mahdollisimman varhain
- Neuvotteluvaiheessa olisi hyvä sopia mahdollisimman sitovasti tulevasta resurssien jaosta, henkilöstöstä, kiinteistöistä, tuloveroprosentista ja palvelujen tasosta
- Yhtymärovastin tulisi olla pitkäaikainen, koska joka neljäs vuosi vaihtuva johtaja vaikeuttaa yhtymän pitkäjänteistä kehittämistä ja taloudenhoitoa
- Seurakuntalaisen ja hengellisen toiminnan on pysyttävä uudistuksen keskiössä
- Malli antaa mahdollisuuden seurakunnassa keskittyä olennaiseen
- Yhtymärakenne toimii parhaiten melko samankokoisten ja samanhenkisten seurakuntien kesken
- Yhtymän tehtävät on voitava sijoittaa myös hajautetusti jäsen seurakuntiin
- Laajassa yhtymässä luotava yhteistoiminta-alueita työvoiman yhteiskäyttöä varten
- Ennen yhtymän perustamista seurakuntien on hoidettava oma taloutensa kuntoon; ei lopun ajan tuhlausta! Tästä tulisi antaa selkeä ohje seurakunnille.
- Kiinteistöjen kuntoarvio on tehtävä jo nyt, lainhuudatukset hoidettava kuntoon, voimassa olevat sopimukset on päivitettävä
- Henkilöstöstrategia on laadittava
- Voisiko perussäännössä ja resurssien jaossa huomioida, mitä kukin tuo yhteiseen kassaan?
- Muutos tuo kipua, mutta on myös mahdollisuus
- Kirkolta / hiippakunnalta toivotaan riittävää tukea liitosneuvotteluissa ja erityisesti perussäännön luomisessa
- Muutoksen valmisteluun on varattava riittävästi aikaa ja hyväksyttävä useamman vuoden ylimenoaika.

Seurakuntien yhteistyösuunnat

Seuraavassa on koottu rovastikunnittain neuvotteluissa esille tulleita mahdollisia yhteistyösuuntia ja seurakuntayhtymän kokoonpanoja kunkin seurakunnan osalta. On huomioitava, että linjaukset edustavat neuvotteluihin osallistuneiden näkemyksiä. Esim. valtuustot eivät ole ottaneet yhteistyösuuntiin virallisesti kantaa. Toiseksi on huomioitava, että mahdollisten kuntaliitosten vaikutusta ei ole voitu huomioida kaikissa kannanotoissa.

Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunta

Pihtipudas: mieluisin kumppani Kinnula, jonka kanssa on jo yhteinen kirkkoherra. Toinen vaihtoehto koko Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunta.

Kinnula: mieluisin vaihtoehto Kinnula, Pihtipudas ja Viitasaari.

Viitasaari: koko Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunnan kattava yhtymä

Äänekoski: koko Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunnan kattava yhtymä

Saarijärvi: koko Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunnan kattava yhtymä

Karstula: Karstula, Kyyjärvi, Saarijärvi, ehkä myös Äänekoski

Kyyjärvi: Kyyjärvi, Karstula, Kivijärvi ja Kannonkoski, mikäli näistä muodostuisi oma kunta.

Yhteenvedo: luontevimmalta näyttää koko rovastikunnan kattava seitsemän seurakunnan seurakuntayhtymä. Sen sisälle olisi pitkien välimatkojen vuoksi luotava yhteistyöalueita naapuriseurakuntien kesken.

Jyväskylän rovastikunta

Jyväskylä: vahvin kannatus on mallilla, jossa Jyväskylän nykyiset alue seurakunnat muodostetaan yhtymän jäsen seurakunniksi. Aluekappalaisista tulisi kirkkoherroja.

Laukaa: mieluisin vaihtoehto Laukaan, Toivakan, Uuraisten, Muuramen, Petäjaveden, Keuruun ja Multian muodostama yhtymä. Jyväskylän tuleminen samaan yhtymään koetaan vaikeana suuren kokoeron vuoksi.

Toivakka: Jyväskylä todennäköisin suunta sekä kunnalle että seurakunnalle, vaikka Jyväskylän suuruus mietityttää.

Uurainen: Jyväskylä todennäköinen suunta, vaikka epätasapaino arveluttaa. Luontevia yhteistyösuuntia olisivat myös Laukaa, Saarijärvi ja Äänekoski.

Muurame: Jyväskylä koetaan liian suurena kumppanina. Mieluisin vaihtoehto itsenäinen seurakunta.

Petäjävesi: Koko Jyväskylän rovastikunnan muodostama yhtymä tai Jyväskylä omana yhtymänä ja muut seitsemän omanaan.

Keuruu: Jyväskylän rovastikunta ilman Jyväskylää. Kunta tutkii mahdollisuutta liitokseen Mänttä-Vilppulan kanssa. Seurakunnallinen identiteetti on kuitenkin vahvasti keskisuomalainen.

Multia: Luontevin Jyväskylän ympäristön seitsemän "kaulusseurakuntaa". Myös Saarijärven suunta mahdollinen.

Yhteenveto: koko rovastikunnan kattava yhtymä tuntuu epätasapainoiselta Jyväskylän suuren koon vuoksi. Luontevinta olisi muodostaa kaksi yhtymää, joista toisen muodostaisivat Jyväskylän alue seurakunnat, toisen taas ns. "kaulusseurakunnat". – Koko Keski-Suomen kattava seurakuntayhtymä ei saanut missään seurakunnassa kannatusta.

Hankasalmi: Mahdollinen seurakuntayhtymä olisi luontevinta muodostaa Rautalammin, Pieksämäen, Suonenjoen ja Konneveden seurakuntien kanssa. Seurakunta haluaa pysyä Kuopion hiippakunnassa.

Joutsa: Seurakunta toivoo voivansa siirtyä osaksi Jyväskylän ympäristön seurakuntayhtymää ja Lapuan hiippakuntaa.

Parkanon rovastikunta

Parkano: Tutuin yhteistyöpohja olisi nykyinen rovastikunta. Kuntaliitos saattaa kuitenkin viedä Parkanon Pirkanmaan suuntaan ja Tampereen hiippakuntaan.

Virrat: Luontevin seurakuntayhtymän pohja olisi Virrat, Keuruu, Alavus, Ähtäri ja ehkä Kihniö. Kunta saattaa suuntautua kuitenkin Pirkanmaalle.

Kihniö: Parkanon suunta koetaan luontevimpana, mutta tämä saattaa merkitä siirtymistä Tampereen hiippakuntaan.

Karvia: Mieluisin suunta olisi Parkano ja pysyminen Lapuan hiippakunnassa. Jos kunta liittyy Kankaanpäähän, se merkitsee seurakunnan siirtymistä Arkkhiippakuntaan.

Honkajoki: Luontevin yhtymä Kankaanpään ympärille, jolloin siihen voisi kuulua Honkajoen lisäksi Karvia, Isojoki, Lavia, ja ehkä Siikainen. Näin muodostettu yhtymä kuuluisi Arkkhiippakuntaan.

Yhteenvedo: Parkanon rovastikunnan alue on raja-alue, joka näyttää hajoavan eri suuntiin. Mahdollisten kuntaliitosten seurauksena osa seurakunnista tulee siirtymään Tampereen hiippakuntaan, osa Arkkhiippakuntaan.

Kauhajoen rovastikunta

Kauhajoki: Paras yhtymäpohja olisi nykyinen rovastikunta, josta Kristiinankaupunki ja Kaskinen saattavat mennä kuntaratkaisun myötä Vaasan suuntaan. Jos Kauhajoki, Teuva, Karijoki ja Isojoki muodostaisivat liian pienen yhtymän, siihen voisivat kuulua lisäksi Karvia, Honkajoki, ehkä Parkanokin, mikäli kuntaratkaisut olisivat samansuuntaisia.

Teuva: Teuva, Kauhajoki, Isojoki ja Karijoki on mahdollinen pohja yhtymälle. Kristiinankaupungin ja Kaskisten kohdalla kielikysymys koetaan kynnykseksi.

Isojoki: Isojoki, Kauhajoki, Teuva, ja Karijoki olisi luontevin pohja yhtymälle, mutta Kauhajoen suuri koko muihin nähden arveluttaa

Karijoki: Karijoki, Isojoki, Teuva ja Kauhajoki.

Kristiinankaupunki: Mikäli rannikolle muodostuu suuri ruotsinkielisen enemmistön kunta, suomenkielinen seurakunta pelkää jäävänsä pieneksi vähemmistöksi.

Kaskinen: Mahdollisia yhtymäsuuntia nähdään kaksi: Suupohjan alue (ja Närpiö) tai laaja-alainen kunta ja seurakuntayhtymä Kristiinankaupungista Vaasaan saakka. Vaarana pieneksi vähemmistöksi jääminen.

Yhteenvedo: Kauhajoen, Teuvan, Isojoen ja Karijoen muodostama yhtymä näyttäisi luontevalta. Kristiinan kaupungin ja Kaskisten ongelma on kielikysymys. Kunnallinen suunta lienee ruotsinkieliselle rannikolle päin.

Järvi-Pohjanmaan rovastikunta

Ähtäri: Ähtäri, Alavus, Virrat ja Keuruu mieluisin vaihtoehto. Mahdollisesti myös Soini ja Kuortane, mikäli kuntajako ei vie eri suuntiin.

Alajärvi: Alajärven, Vimpelin ja Soinin muodostama seurakuntayhtymä olisi mieluisin. Myös Lappajärvi sopisi mukaan.

Soini: Soini, Alavus, Ähtäri, Kuortane mieluisin, pohjana Kuusiokuntien alue.

Vimpeli: Vimpelin, Evijärven, Lappajärven, Alajärven ja Soinin muodostama yhtymä olisi luontevin.

Lappajärvi: Lappajärven, Evijärven, Vimpelin, Alajärven, Soinin, Lapuan ja Kauhavan muodostama yhtymä olisi riittävän, mutta ei liian suuri.

Evijärvi: Kunta suuntautuu Pietarsaareen, jossa seurakunta tulisi osaksi kaksikielistä yhtymää. Toiminnallinen yhteys on Lappajärven ja Vimpeli suuntaan.

Pietarsaari: Nykyinen seurakuntayhtymä tulee laajentumaan kuntaliitosten kautta uusiin ruotsinkielisiin seurakuntiin, mahdollisesti myös Evijärveen.

Kauhava: Luontevinta yhtymä Lapuan kanssa, mahdollisesti mukana myös Lappajärvi ehkä Kuortanekin.

Yhteen veto: Nykyinen rovastikunta on luonnon ja rikkonainen, eikä luo toimivaa pohjaa yhtymälle. Kulttuuriset ja henkiset rajat jakavat alueen kolmeen tai neljään osaan. Selkein kokonaisuus muodostuisi Alajärven ympärille.

Etelä-Pohjanmaan rovastikunta

Seinäjoki: Koko rovastikunnan kattava yhtymä on yksi mahdollisuus. Vaarana hallinnon paisuminen. Yhtymän sijasta haluttaisiin kehittää kappelimallia. Jalasjärven liittäminen Seinäjokeen ratkeamatta.

Lapua: Lapua, Kauhava ja Kuortane muodostaisivat tasapainoisen kokonaisuuden.

Kuortane: Kuortane, Lapua, Alavus. Kunnan suunta lienee Seinäjoki.

Alavus: Koko rovastikunnan kattava yhtymä luontevin, erityisesti, jos Nurmo palaisi yhtymän seurakunnaksi. Toinen mahdollisuus entisten Kuusiokuntien suunta.

Ilmajoki: Seinäjoki, jos ainakin Nurmo palaa yhtymäseurakunnaksi, lisäksi Alavus, Kuortane, Kurikka, Isokyrö ja Laihia, ehkä Lapuakin.

Kurikka: Luontevin olisi Kurikan, Jalasjärven ja Ilmajoen muodostama yhtymä.

Jalasijärvi: Jalasjärvi, Kurikka, Ilmajoki mieluisin. Koko rovastikunnan yhtymä mahdollinen, jos Seinäjoki jaetaan seurakuntiin.

Yhteen veto: Koko rovastikunnan kattava yhtymä olisi varsin suuri. Seinäjoen suuruus arveluttaa muita seurakuntia. Sen jakaminen ainakin Nurmon osalta yhtymäseurakuntiin tasapainottaisi asetelmaa. Ilmajoella, Kurikalla ja Jalasjärvellä yhtenäinen tahto omasta yhtymästä. Sopisivatko Lapua ja Seinäjoki samaan yhtymään?

Isonkyrön rovastikunta

Vaasa: Nykyinen kolmen seurakunnan yhtymä toimii hyvin. Mustasaaren seurakuntien liittyminen yhtymään lisää ruotsinkielisten määräysvaltaa yhtymähallinnossa. Pienten seurakuntien yhdistyminen tasapainottaisi tilannetta.

Vähäkyrö: Kuntaliitoksen seurauksena Vaasan seurakuntayhtymään vuoden 2013 alusta. Yhtymän mahdollinen laajeneminen käsittämään Laihia ja Mustasaaren ei tuottaisi merkittäviä muutoksia.

Laihia: Todennäköisin suunta Vaasa. Mustasaaren seurakuntien liittyminen samaan yhtymään tasapainottaisi kokonaisuutta.

Isokyrö: Seurakunta sijaitsee Vaasan ja Seinäjoen puolessavälissä. Eteläpohjalainen identiteetti vetää Seinäjoelle päin, rovastikuntayhteydet taas Vaasan suuntaan. Toimiva yhteys voisi syntyä myös Kurikan ja Ilmajoen kanssa.

Mustasaari: Nykyinen yhtymä jatkane neljän ruotsinkielisen ja yhden suomenkielisen seurakunnan yhtymänä, jos ei tule kuntaliitoksia. Yhtymän perussääntöä joudutaan kuitenkin muuttamaan.

Yhteenvedo: Laihia ja Mustasaaren liittyminen Vaasan vahvaan yhtymän olisi varsin luontevaa. Isonkyrön ongelma on kahden vahvan keskuksen, Vaasan ja Seinäjoen rajamaastossa oleminen.

Lopuksi

Toivon, että tämä kartoitus on rohkaissut seurakuntia jatkamaan laaja-alaista vuoropuhelua uudesta seurakuntarakenteesta. Näen uudistuksen onnistumisen kannalta ratkaisevaksi sen, miten uudesta seurakuntarakenteesta kerrotaan seurakuntalaisille. On tärkeä korostaa, että varsinainen seurakunnan hengellinen työ tapahtuu edelleen omassa kotiseurakunnassa omien työntekijöiden johdolla. Seurakunta on kuulumisyhteisö, joka on lähellä jäseniään. Jotta näin olisi jatkossakin, hallintorakenteita on toimintaympäristön muuttuessa uskallettava uudistaa.

LIITTEENÄ muistiot seurakuntarakenneneuvotteluista 48 seurakunnassa